

3º ESO

CULTURA CLÁSICA

<u>Índice</u>	<u>Páxinas</u>
1.OBXECTIVOS	3
2. CONTIDOS. CRITERIOS DE AVALIACIÓN.	
ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE.	4
A. Primeira avaliación.	5
a) Contidos, criterios de avaliación, estándares de aprendizaxe, indicadores de logro.	6
b) Avaliación.	18
c) Metodoloxía.	18
B. Segunda Avaliación.	19
a) Contidos, criterios de avaliación, estándares de aprendizaxe, indicadores de logro.	19
b) Avaliación.	28
c) Metodoloxía.	28
C. Terceira Avaliación.	29
a) Contidos, criterios de avaliación, estándares de aprendizaxe, indicadores de logro.	30
b) Avaliación.	43
c) Metodoloxía.	44
Aprendizaxes mínimos.	44
3. CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN E PROMOCIÓN DO ALUMNADO.	45
4. PROCESO DE MELLORA CONTINUA: CAMBIOS METODOLÓXICOS EN RELACIÓN AO CURSO QUE REMATA.	51
5. ACTIVIDADES EXTRAESCOLARES.	54

1. OBXECTIVOS DA MATERIA DE CULTURA CLÁSICA

A ensinanza da Cultura Clásica terá como obxecto contribuír a desenvolver no alumnado as seguintes capacidades:

1. Mellorar os niveis de expresión oral e escrita coa adquisición de termos gregos e latinos e mediante a derivación e composición.
2. Reflexionar sobre os trazos e estruturas básicas das linguas clásicas, e coñecer algunhas leis fonéticas de derivación deste ás linguas clásicas.
3. Comprender a diversidade lingüística e cultural de España como base para respectar a tódalas persoas de calquera raza e cultura.
4. Coñecer os modelos literarios e artísticos clásicos e o seu influxo na literatura e arte posteriores, e favorecer a creatividade co coñecemento dos mitos clásicos.
5. Valorar as aportacións do mundo grecolatino á cultura occidental, para apreciar mellor o patrimonio cultural propio e entender Europa por riba de diferenzas políticas, como unha realidade homoxénea e diversa á vez. Recoñecer no mundo actual, nas súas institucións, leis e costumes os elementos provenientes da "tradición clásica".
6. Realizar pequenos traballos de investigación nas ciencias sociais e lingüísticas, utilizando axeitadamente técnicas de investigación.
7. Apreciar a alta estimación dos valores morais, persoais e políticos, que vemos tanto na especulación dos filósofos gregos como no mundo idealizado da tradición nacional latina.

2. CONTIDOS, CRITERIOS DE AVALIACIÓN, ESTÁNDARES DE APRENDIZAXE E INDICADORES DE LOGRO.

A materia de Cultura Clásica ten como finalidade facilitar ao alumnado un primeiro achegamento xeral ao estudo das civilizacións grega e romana nos ámbitos literario, artístico, filosófico, histórico, social, científico e lingüístico, co obxecto de que poida tomar conciencia da pegada, influencia e presenza de moitos destes aspectos na cultura occidental, mellorando deste modo a súa comprensión do que constitúe a súa identidade cultural e das diversas manifestacións que a definen.

Os contidos da área de Cultura Clásica agrúpanse en varios bloques:

Bloque 1. Xeografía

Bloque 2. Historia

Bloque 3. Mitoloxía

Bloque 4. Arte

Bloque 5. Sociedade e vida cotiá

Bloque 6. Lingua/léxico

Bloque 7. Pegada na actualidade

Estes bloques pertencen a dous ámbitos diferentes:

- **Ámbito lingüístico:** oriéntase fundamentalmente a analizar a relación de parentesco que existe entre as linguas clásicas e as actuais. Pártese do concepto de familia lingüística, entendido como un conxunto de linguas que presentan características comúns nos distintos niveis da linguaxe, para centrar a atención na familia das linguas indoeuropeas, á que pertencen o grego e o latín, e da que derivan unha boa parte das linguas modernas.
- **Ámbito no lingüístico:** no que se engloban o resto dos bloques propostos (xeografía, historia, relixión, arte, sociedade e vida cotiá, literatura e pegada na actualidade) enfocados todos eles a iniciar ao alumnado no coñecemento dos aspectos máis característicos da cultura grecorromana e, a través do seu estudo, no análise e a comprensión de moitos dos canons artísticos en os patróns culturais propios da nosa civilización.

1ª AVALIACIÓN

Unidade 1. AS LINGUAS E A SÚA ORIXE CLÁSICA.

A linguas romances.

Do latín al castelán e galego.

O grego no castelán e galego. Comparación con outras linguas.

Os sistemas de escritura.

Rómulo e Remo. A fundación de Roma.

Ares - Marte.

Bloque 6: Lingua/léxico

Contidos

- Explicación das diferentes características que permiten clasificar os sistemas de escritura e diferenciarlos entre si, tendo en conta a súa evolución co paso do tempo. A escritura pictográfica e a escritura fonética.
- Descrición do alfabeto grego.
- Identificación das letras do alfabeto grego e a súa transcripción.
- A orixe das linguas. O indoeuropeo.
- As linguas romances.
- Clasificación de palabras patrimoniais e cultas.
- Latinismos no castelán.
- Identificación de étimos gregos y da súa significación en castelán.
- Definición de termos científicos e/ou técnicos a partir da súa descomposición en étimos gregos.

Criterios de avaliación

- Coñecer a existencia de diversos tipos de escritura, distinguilos e distinguir unhas de outras.
- Distinguir distintos tipos de alfabetos usados na actualidade.
- Comprender a orixe común das linguas romances.
- Identificar léxico común, técnico e científico de orixe grecolatina na propia lingua e sinalar a súa relación coas palabras latinas e gregas orixinarias.

Estándares de aprendizaxe

- Recoñece diferentes tipos de escritura, clasificándoos conforme a súa natureza, e explicando algún dos trazos que distinguen a uns de outros.
- Nomea e describe os trazos principais dos alfabetos máis utilizados no mundo occidental, diferenciándoos doutros tipos de escrituras.
- Describe a evolución das linguas romances a partir do latín como un proceso histórico, explicando e ilustrando con exemplos os elementos que evidencian de maneira máis visible a súa orixe común e o parentesco existente.

- Recoñece e explica o significado de algúns dos helenismos e latinismos máis frecuentes utilizados no léxico das linguas faladas en España, explicando o seu significado a partires do termo de orixe.
- Explica o significado de palabras, a partires da súa descomposición e a análise etimolóxica das súas partes.
- Pode definir algúns termos científico-técnicos de orixe grecolatina partindo do significado das palabras latinas ou gregas das que proceden.

Instrumentos de avaliación

- Distingue e explica os diferentes trazos que permiten clasificar os sistemas de escritura e diferencialos entre si, tendo en conta a súa evolución co paso do tempo.
- Define a escritura pictográfica o ideográfica e aporta exemplos.
- Define a escritura fonética e identifica e diferencia os seus tipos:: a escritura silábica e a escritura silábica aportando exemplos de cada unha. (Páxina 13 “Saber más” / Actividade 13 da páxina 16)
- Describe o alfabeto grego e explica a súa orixe e a repercusión histórica e cultural.
- Identifica e recoñece as letras do alfabeto grego e a súa transcripción latina. (Páxina 9 “Evoca” / Actividades 14 e 15 da páxina 16)
- Explica as linguas romances e a súa evolución desde o latín.
- Identifica e sinala nun mapa linguas romances na península ibérica. (Actividades 1,2 e 3 da páxina 10)
- Explica os cultismos e as palabras patrimoniais e clasifica termos dentro dos grupos.
- Define os latinismos e explica e aplica con propiedade os usos de algúns deles. (Actividade 4 da páxina 11 / Act. 18 e 19 da páx. 17)
- Identifica étimos gregos e define o seu significado en castelán. (Actividades 5 e 6 da páxina 12 / Act. 16 da páx. 16/ Act. 25 e 26 da páx. 18)
- Define termos científicos e/ou técnicos a partires dunha lista de étimos gregos. (Actividades 5 e 6 da páxina 12 / Actividade 16 da páxina 6/ Actividades 25 e 26 da páxina 18)

Bloque 3: Mitoloxía

Contidos

- Elaboración dunha árbore xenealóxica de Rómulo e Remo.
- Análise do carácter e a personalidade de Ares.

Criterios de Avaliación

- Coñecer os principais deuses da mitoloxía grecolatina.

Estándares de aprendizaxe

- Pode nomear coa súa denominación grega e latina os principais deuses e heroes da mitoloxía grecolatina, sinalando as características que os identifican, os seus atributos e o seu ámbito de influencia.

Instrumentos de avaliación

- Elabora unha árbore xenealóxica de Rómulo e Remo.
(Páxina 14 “Mitología” / Actividade 12 da páxina 15)
- Analiza a partires dun texto dado o carácter e a personalidade de Ares.
(Páxina 15 “Mitología” / Actividade 8 da páxina 15)

Bloque 7: Pegada na actualidade.

Contidos

- O proceso de desaparición da crenza nos deuses gregos e romanos.
- Investigación sobre lugares e monumentos destacados en Madrid pola influencia do mundo grecolatino en eles.

Criterios de Avaliación

- Recoñecer a presenza da civilización clásica nas artes e na organización social e política.
- Realizar traballos de investigación sobre a pegada da civilización clásica no entorno, utilizando as tecnoloxías da información e a comunicación.

Estándares de aprendizaxe

- Sinala e describe algúns aspectos básicos da cultura e a civilización grecolatina que se conservaron ata a actualidade, demostrando a súa vixencia nunha e outra época mediante exemplo.
- Utiliza as Tecnoloxías da Información e a Comunicación para buscar información e realizar traballos de investigación acerca das pegadas da civilización clásica na nosa cultura.

Instrumentos de avaliación

- Describe o proceso de desaparición da crenza nos deuses gregos e romanos.
(Páxina 19 “Comprende textos clásicos sobre el mundo clásico” / Actividades 27,28,29,30,31 e 32 da páxina 19)
- Identifica e sinala aspectos da linguaxe e a cultura actual que manifestan a supervivencia dos mitos gregos.
(Páxina 19 “Comprende textos clásicos sobre el mundo clásico” / Actividades 27,28,29,30,31 e 32 da páxina 19)
- Investiga sobre lugares e monumentos destacados en Madrid pola influencia do mundo grecolatino neles.
(Páxina 20 “Proxecto en Hispania” / Actividade 35 da páxina 21)

Procedementos de avaliación

- Observación directa do traballo diario.
- Análise e valoración de tarefas.
- Valoración cuantitativa do avance individual (calificacións)

Unidade 2. A RELIXIÓN GRECORROMANA

O oráculo de Delfos

A relixión clásica.

O culto.

As festas relixiosas.

A relixión privada.

O mundo dos mortos.

A orixe das estacións.

Hades – Plutón.

Bloque 3: Relixión

Contidos

- Características e aspectos principais dos rituais e as festas relixiosas grecorromanas.
- Diferenzas entre o culto público e a relixión privada no mundo clásico.
- Características e aspectos do culto familiar, os cultos místéricos e as supersticións.
- Características e funcións principais dos colexios sacerdotais.
- Características e aspectos principais dos ritos funerarios.
- A función das pregarías e os sacrificios.

Criterios de avaliación

- Coñecer e comparar as características da relixiosidade e relixión grecolatina coas actuais.

Estándares de aprendizaxe

- Enumera e explica as principais características da relixión grega, poñéndolas en relación con outros aspectos da cultura helénica e establecendo comparacións con manifestacións relixiosas propias doutras culturas.
- Distingue a relixión oficial de Roma dos cultos privados, explicando os trazos que lle son propios.

Indicadores de logro

- Explica o carácter social da relixión no mundo clásico.
- Explica as características do sistema mitolóxico: politeísta, antropomórfico e xerarquizado.
- Explica os diferentes colexios sacerdotais, as súas características e as súas funcións principais.
- Explica as funcións das pregarias e os sacrificios e describe tipos.
- Identifica características e aspectos principais dos rituais e as festas relixiosas grecorromanas.
- Identifica características e aspectos principais dos ritos funerarios.
(Actividade 5 da páx. 24 / Act. 8-9 da páxina 25 / Act. 11 da páx. 26 / Act. 15 da páx. 29)
- Establece diferenzas entre o culto público e a relixión privada.
- Describe características e aspectos do culto familiar, os cultos místéricos e as supersticións.
(Actividades 12-13 da páxina 27)

Bloque 4: Arte

Contidos

- O arte funerario: o mausoleo, o sarcófago, a cripta e a ánfora.
- Observación, interpretación e descrición de imaxes de escenas grecorromanas identificando nelas motivos relixiosos, mitolóxicos e/ou culturais.

Criterios de Avaliación

- Coñecer as características fundamentais do arte clásico e relacionar manifestacións artísticas actuais cos seus modelos clásicos.

Estándares de aprendizaxe

- Recoñece en imaxes as esculturas gregas e romanas máis célebres encadrándoas nun período histórico e identificando nelas motivos mitolóxicos, históricos ou culturais.

- Describe as características e explica a función das principais obras arquitectónicas do arte grego (templos e teatros), ilustrando con exemplos a súa influencia en modelos posteriores.

Indicadores de logro

- Observa, interpreta e describe imaxes de escenas grecorromanas identificando nelas motivos relixiosos, mitolóxicos e/ou culturais.
(Actividade 33 da páxina 34)
- Identifica e describe elementos do arte funerario: o mausoleo, o sarcófago, a cripta e o ánfora.
(Actividade 15 da páxina 29)

Bloque 5: Literatura

Contidos

- Lectura e interpretación de textos sinxelos de diversos autores.

Criterios de avaliación

- Coñecer as principais características dos xéneros literarios grecolatinos e a súa influencia na literatura posterior.

Estándares de aprendizaxe

- Comenta textos sinxelos de autores clásicos, identificando a través de trazos concretos o xénero e a época á que pertencen e asociándoos a outras manifestacións culturais contemporáneas.

Indicadores de logro

- Identifica e explica a labor compiladora dos poetas Homero e Hesíodo. Le e interpreta textos sinxelos de diversos autores e relaciónaos cos contidos da unidade.
(Actividade 5 da páxina 24 / Act. 31-32 da páx. 34 / Acts. da 34 á 46 da páx. 35)

Bloque 6: Lingua / Léxico

Contidos

- Escritura de derivados dunha palabra a partir dun ítem clásico.

Criterios de avaliación

- Explica o significado de palabras, a partir da súa descomposición e a análise etimolóxica das súas partes.

Indicadores de logro

- Escribe derivados dunha palabra a partir dun ítem clásico.

(Actividade 4 da páxina 24)

Procedementos de avaliación

- Observación directa do traballo diario.
- Análise e valoración de tarefas.
- Valoración cuantitativa do avance individual (calificacións)
- Valoración cualitativa do avance individual (anotacións e puntualizacións)

Unidade 3. A INFANCIA NO MUNDO CLÁSICO.

Os xogos.

Nacemento e aceptación dos fillos

Imposición do nome aos recién nados.

A educación.

A indumentaria infantil.

Os soportes e instrumentos da escritura.

A infancia de Zeus.

Zeus - Xúpiter.

Bloque 3: Mitoloxía

Contidos

- Zeus: historia, características e atributos do deus.
- Parentescos dos demais deuses con Zeus (Xúpiter) na súa denominación latina.
- Observación, interpretación e descrición de imaxes de escenas grecorromanas identificando nelas motivos relixiosos ou culturais.

Criterios de avaliación

- Coñecer os principais deuses da mitoloxía grecolatina.

Estándares de aprendizaxe

- Pode nomear coa súa denominación grega e latina os principais deuses e heroes da mitoloxía grecolatina, sinalando os trazos que os caracterizan, os seus atributos e o seu ámbito de influencia.

Indicadores de logro

- Explica o mito de Zeus e describe características e atributo do deus.
- Describe parentescos dos demais deuses con Zeus na súa denominación latina.

(Actividade 29 da páxina 47)

Bloque 4: Arte

Contidos

- Observación, interpretación e descrición de imaxes que recollen escenas grecorromanas e identificación de motivos relixiosos, sociais ou culturais nelas.
- A cidade e o Museo de Mérida: os restos arqueolóxicos que sobreviviron ata a actualidade.
- Historia de *Emérita Augusta* e os seus monumentos principais.
- Actitudes de interese, curiosidade e respecto ao patrimonio cultural.

Criterios de avaliación

- Coñecer as características fundamentais do arte clásico e relacionar manifestacións artísticas actuais cos seus modelos clásicos.
- Coñecer algúns dos monumentos clásicos máis importantes do patrimonio español.

Estándares de aprendizaxe

- Recoñece en imaxes as esculturas gregas e romanas máis célebres encadrándoas nun período histórico e identificando nelas motivos mitolóxicos, históricos e culturais.
- Localiza nun mapa e describe os monumentos clásicos máis significativos que forman parte do patrimonio español, identificando a partir de elementos concretos o seu estilo e cronoloxía aproximada.

Indicadores de logro

- Observa, interpreta e describe imaxes de escenas grecorromanas identificando nelas motivos relixiosos, mitolóxicos e/ou culturais.
(Actividade 19 da páxina 42 / Act. 41 da páx. 49)
- Sinala nun plano da cidade de Mérida os restos arqueolóxicos que sobreviviron ata a actualidade.
- Localiza, selecciona, organiza e aporta información sobre a historia de *Emérita Augusta* e os seus monumentos principais.
- Mostra actitudes de interese, curiosidade e respecto ao patrimonio cultural.
("Comprometidos" Actividade 57 da páxina 53)

Bloque 5: Sociedade e vida cotiá

Contidos

- Características xerais e aspectos das formas de educación na Antigüidade.
- Explicación dos rituais do nacemento e a imposición do nome na sociedade grecorromana.

- Descrición da indumentaria infantil na sociedade grecorromana.
- Descrición de aspectos xerais do nacemento e a infancia en Esparta.
- A figura dos mestres e os pedagogos.
- Soportes e instrumentos de escritura na sociedade grecorromana.
- O ocio infantil na Antigüidade clásica: reflexión sobre a evolución dos xogos infantís a través da Historia e as xeracións.

Criterios de avaliación

- Coñecer as características e a evolución das clases sociais en Grecia e Roma e a súas pegadas na sociedade actual.
- Coñecer a composición da familia e os roles asignados aos seus membros.
- Identificar as principais formas de traballo e de ocio existentes na Antigüidade.

Estándares de aprendizaxe

- Describe a organización da sociedade grea e romana, explicando as características das distintas clases sociais e os papeis asignados a cada unha delas, relacionando estes aspectos cos valores cívicos existentes na época e comparándoos cos actuais.
- Identifica e explica os diferentes papeis que desempeñan dentro da familia cada un dos seus membros, identificando e explicando a través de eles estereotipos culturais e comparándoos cos actuais.
- Identifica e describe formas de traballo e relacións cos coñecementos científicos e técnicos da época, explicando a súa influencia no progreso da cultura occidental.
- Describe as principais formas de ocio das sociedades grega e romana, analizando a súa finalidade, os grupos aos que van dirixidas e a súa función no desenvolvemento da identidade social.

Indicadores de logro

- Explica características xerais das formas de educación na Antigüidade. (Actividades 19,20,21 e 22 das páxinas 42 e 43)
- Explica os rituais do nacemento e a imposición do nome na sociedade grecorromana.
- Describe a indumentaria infantil na sociedade grecorromana.
- Describe aspectos xerais do nacemento e a infancia en Esparta. (Actividades da 1 á 18 das páxinas 40 e 41 / Act. 23 da páx. 43 / Acts. 30 e 32 da páx. 48 / Acts. Da 49 á 54 da páx. 51)
- Explica a figura do mestre e do pedagogo e as materias impartidas na educación da Antigüidade clásica. (Acts. 19,20,21 e 22 das páx. 42 e 43)
- Describe soportes e instrumentos de escritura da sociedade grecorromana. ("Saber más" páxina 45)
- Explica formas de ocio e tempo libre dos nenos na sociedade grecorromana.

- Compara os xogos infantís grecorromanos cos da sociedade actual e coas súas propias experiencias.
(Act. 35 da páx. 48)

Unidade 4. O MUNDO FEMININO.

A muller na antigüidade.
O matrimonio.
Os rituais das cerimoniais do matrimonio.
As leis romanas sobre o matrimonio.
Modalidades de cerimonia en Roma.
A xornada da muller casada.
Os vestidos en Grecia e Roma.
O xuízo de Paris.
Afrodita – Venus.

Bloque 3: Mitoloxía

Contidos

- Investigación e exposición sobre a guerra de Troia.
- A historia e os atributos de Afrodita.
- O xuízo de Paris.

Criterios de avaliación

- Coñecer os principais deuses da mitoloxía grecolatina.
- Coñecer os mitos e heroes grecolatinos e establecer semellanzas e diferenzas entre os mitos e heroes antigos y os actuais.

Estándares de aprendizaxe

- Pode nomear coa súa denominación grega e latina os principais deuses e heroes da mitoloxía grecolatina, sinalando os trazos que os caracterizan, os seus atributos e o seu ámbito de influencia.
- Recoñece referencias mitolóxicas nas artes plásticas, sempre que sexan claras e sinxelas, describindo, a través do uso que se fai de as mesmas, os aspectos básicos que en cada caso se asocian á tradición grecolatina.

Indicadores de logro

- Localiza, selecciona, organiza e da información sobre a guerra de Troia.
- Explica a historia e os atributos de Afrodita.

- Narra coas súas palabras e de forma adecuada o xuízo de Paris.
(Actividades 26-27 da páxina 63)
- Identifica referencias mitolóxicas nas artes plásticas relacionándoas coa tradición grecolatina.
- Identifica, relaciona e explica, a partir de cadros diversos, referenzas ao xuízo de Paris.
(Actividades 22-23-24 da páxina 62)

Bloque 4: Arte

Contidos

- Que é unha vila romana?
- As vilas romanas máis importantes da península ibérica.
- As vilas de Carranque e da Olmeda: orixe e características.
- Actitudes de interese e respecto ao patrimonio cultural.

Criterios de avaliación

- Coñecer as características fundamentais do arte clásico e relacionar manifestacións artísticas actuais cos seus modelos clásicos.
- Coñecer algúns dos monumentos clásicos máis importantes do patrimonio español.

Estándares de aprendizaxe

- Recoñece en imaxes as esculturas gregas e romanas máis célebres encadrándoas nun período histórico e identificando nelas motivos mitolóxicos, históricos e culturais.
- Describe as características, os principais elementos e a función das grandes obras públicas romanas, explicando e ilustrando con exemplos a súa importancia para o desenvolvemento do Imperio e a súa influencia en modelos urbanísticos posteriores.
- Localiza nun mapa e describe os monumentos clásicos máis significativos que forman parte do patrimonio español, identificando a partir de elementos concretos o seu estilo e cronoloxía aproximada.

Indicadores de logro

- Explica que son as vilas romanas.
 - Identifica e sinala as vilas romanas máis importantes da península ibérica.
 - Describe as características e a orixe das vilas de Carranque e da Olmeda.
 - Mostra actitudes de interese, curiosidade e respecto ao patrimonio cultural.
- (Actividade 41 da páxina 69 / “Comprometidos”)

Bloque 5: Sociedade e vida cotiá

Contidos

- A xornada da muller casada: comparacións e paralelismos coas xornadas de mulleres no seu contexto cercano.
- A función social das heteras e as concubinas.
- O coidado do aspecto e do corpo: a indumentaria e a elaboración de cosméticos.
- Comparacións entre as funcións e as liberdades das mulleres en Roma e en Grecia.
- Características, factores e aspectos fundamentais do matrimonio en Grecia e Roma.
- As leis romanas sobre o matrimonio.
- Descrición dos rituais das cerimoniais matrimoniais.

Criterios de Avaliación

- Coñecer as características e a evolución das clases sociais en Grecia e Roma e a súas pegadas na sociedade actual.
- Coñecer a composición da familia e os roles asignados aos seus membros.
- Identificar as principais formas de traballo e de ocio existentes na antigüidade.

Estándares de aprendizaxe

- Describe a organización da sociedade grega e romana, explicando as características das distintas clases sociais e os papeis asignados a cada

unha delas, relacionando estes aspectos cos valores cívicos existentes na época e comparándoos cos actuais.

- Identifica e explica os diferentes papeis que desempeñan dentro da familia cada un dos seus membros, identificando e explicando a través deles estereotipos culturais e comparándoos cos actuais.
- Identifica e describe formas de traballo e relacións cos coñecementos científicos e técnicos da época, explicando a súa influencia no progreso da cultura occidental.

Indicadores de logro

- Explica características, factores e aspectos fundamentais do matrimonio en Grecia e Roma establecendo comparacións entre eles.
- Explica as leis romanas sobre o matrimonio.

Describe os rituais das cerimoniais matrimoniais e especifica as modalidades de Roma.

(Actividades 9-10-11-12-13-14-16 da páxina 58 / Act. 28-30-31 da pág. 64)

- Explica a situación da muller na Antigüidade e establece comparacións entre as funcións e as liberdades das mulleres en Roma e en Grecia.
("Evoca" da páxina 55)

- Reflexiona sobre as dificultades de coñecer e expresar sen xeneralizacións a vida cotiá das persoas nun momento histórico.
- Explica a xornada da muller casada e establece comparacións e paralelismos coas xornadas de mulleres no seu contexto cercano.
- Explica a función social das heteras e as concubinas.
- Describe a indumentaria das mulleres grecorromanas dependendo da súa clase social e explica formas nas que coidaban do seu aspecto e do seu corpo mediante a elaboración de cosméticos.

(Actividade 21 da páxina 61 / Act. 32-34-35-36-37 da pág. 65)

Bloque 7 : Pegadas na actualidade

Contidos

- Similitudes e diferenzas entre os matrimonios actuais coas leis, costumes e ritos da tradición clásica.

- Estudio comparativo dos matrimonios actuais coas costumes da época grecorromana.
- Investigación sobre a situación das mulleres en diferentes culturas actuais.
- Participación nun debate comparando a situación das mulleres na actualidade coa súa posición no mundo grecorromano.
- Reflexión sobre a evolución e conquista dos dereitos e as liberdades das mulleres a lo longo da Historia.

Criterios de avaliación

- Recoñecer a presenza da civilización clásica nas artes e na organización social e política.

Estándares de aprendizaxe

- Sinala e describe algúns aspectos básicos da cultura e a civilización grecolatina que se conservan na actualidade, demostrando a súa vixencia nunha e outra época mediante exemplos.

Indicadores de logro

- Localiza, selecciona e expón información sobre os tipos de matrimonio que se dan na actualidade e establece comparacións cos da civilización romana.
(Actividade 15 da páxina 58)

Avaliación

A. Procedementos de avaliación.

- Observación directa do traballo diario.
- Análise e valoración de tarefas especialmente creadas para a avaliación.
- Valoración cuantitativa do avance individual (calificacións).
- Valoración cualitativa do avance individual (anotacións e puntualizacións).
-

B. Instrumentos para a avaliación.

- Avaliación de contidos, probas correspondentes á unidade.
- Avaliación por competencias, probas correspondentes á unidade.
- Probas de avaliación externa.
- Outros documentos gráficos o textuais.
- Debates e intervencións.
- Proxectos personais o grupais.

Metodoloxía

A. Modelos metodolóxicos

- Modelo discursivo / expositivo.
- Modelo experiencial.
- Traballo por tarefas.

B. Principios metodolóxicos

- Actividade e experimentación.
- Participación.
- Persoalización.
- Significatividade.
- Funcionalidade.

C. Agrupamento

- Tarefas individuais.
- Agrupamento flexible.

2ª AVALIACIÓN

Unidade 5. O MUNDO MASCULINO

As ocupacións do home na antigüidade.

A xornada do cidadán grego

A indumentaria masculina en Grecia.

A xornada do cidadán romano.

A indumentaria masculina en Roma.

As termas romanas

Apolo e Dafne.

Apolo.

Bloque 1: Xeografía

Contidos

- Explicación do marco xeográfico de Baelo Claudia (Cádiz) como un factor fundamental do seu auxe e o seu esplendor.
- Descrición da industria pesqueira de Baelo Claudia.
- Investigación sobre a pesca con almadraba.

Criterios de avaliación

- Localizar nun mapa fitos xeográficos relevantes para o coñecemento das civilizacións grega romana.
- Identificar e describir o marco xeográfico no que se desenvolven as culturas de Grecia e Roma no momento do seu apoxeo.

Estándares de aprendizaxe

- Enumera aspectos do marco xeográfico que poden ser considerados determinantes para comprender as circunstancias que dan lugar ao apoxeo das civilizacións grega e romana e explica os factores principais que xustifican esta relevancia.

Indicadores de logro

- Explica aspectos do marco xeográfico que foron fundamentais para o auxe de Baelo Claudia (Cádiz).
- Describe a industria do pescado e participa nuna investigación sobre a pesca con almadraba.
(“Comprometidos” da páxina 84 / Actividade 34 da páxina 85)

Bloque 2: Historia

Contidos

- Observación, interpretación e descrición do calendario romano: semellanzas e diferenzas co calendario cristián actual.

Criterios de avaliación

- Identificar e describir o marco histórico no que se desenvolve a cultura de Grecia e Roma.

Estándares de aprendizaxes

- Establece relacións entre determinados fitos da historia de Grecia e Roma e outros asociados a outras culturas.

Indicadores de logro

- Observa, interpreta e describe o calendario romano destacando semellanzas e diferenzas con calendario cristián actual.
- Define correspondencias entre datas actuais e as expresadas en latín.
(Actividades 24-25 da páxina 82)

Bloque 3: Mitoloxía

Contidos

- Elaboración dun cuestionario a partir de imaxes pictóricas e escultóricas sobre as referencias mitolóxicas nas artes plásticas: o mito de Apolo e Dafne.
- Apolo: características, atributos e parentescos do deus.
- Elaboración dun cómic explicando o mito de Apolo e Dafne e a simboloxía da coroa de loureiro

Criterios de avaliación

- Coñecer os principais deuses da mitoloxía grecolatina.
- Coñecer os mitos e heroes grecolatinos e establecer semellanzas e diferenzas entre os mitos e heroes antigos e os actuais.

Estándares de aprendizaxe

- Pode nomear coa súa denominación grega e latina os principais deuses e heroes da mitoloxía grecolatina, sinalando os trazos que os caracterizan, os seus atributos e o seu ámbito de influencia.
- Recoñece referencias mitolóxicas nas artes plásticas, sempre que sexan claras e sinxelas, describindo, a través do uso que se fai de as mesmas, os aspectos básicos que en cada caso se asocian á tradición grecolatina.

Indicadores de logro

- Describe a figura de Apolo e describe características e atributos do deus.
- Elabora un cómic que explica o mito de Apolo e Dafne e a simboloxía da coroa de loureiro.

(Actividades 9 e 10 das páxinas 78 e 79)

- Identifica y explica referencias mitolóxicas nas artes plásticas.
- Escribe un cuestionario sobre o mito de Apolo e Dafne a partir de cadros e imaxes mitolóxicas.

(Actividade 8 da páxina 79)

Bloque 4: arte

Contidos

- Observación, interpretación e descrición de imaxes de escenas grecorromanas identificando nelas motivos relixiosos, mitolóxicos e/ou culturais.
- As termas romanas: identificación, descrición e función de cada unha das dependencias.
- Descrición e explicación dos restos arqueolóxicos de Baelo Claudia.
- Actitudes de curiosidade, interese y respecto ao patrimonio cultural.

Criterios de avaliación

- Coñecer as características fundamentais do arte clásico e relacionar manifestacións artísticas actuais cos seus modelos clásicos.
- Coñecer algúns dos monumentos clásicos máis importantes do patrimonio español.

Estándares de aprendizaxe

- Recoñece en imaxes as esculturas gregas e romanas máis célebres encadrándoas nun período histórico e identificando nelas motivos mitolóxicos, históricos e culturais.
- Describe as características, os principais elementos e a función das grandes obras públicas romanas, explicando e ilustrando con exemplos a súa importancia para o desenvolvemento do Imperio e a súa influencia en modelos urbanísticos posteriores.
- Localiza nun mapa e describe os monumentos clásicos máis significativos que forman parte do patrimonio español, identificando a partir de elementos concretos o seu estilo e cronoloxía aproximada.

Indicadores de logro

- Observa, interpreta e describe imaxes de escenas grecorromanas identificando nelas motivos relixiosos, mitolóxicos e/ou culturais.
(Actividade 3 da páxina 72)
- Describe a arquitectura das termas romanas. Identifica, sinala e describe as salas e os compoñentes e explica a función de cada unha das partes.
("Saber más" / Actividade 18 da páxina 81)
- Describe os restos arqueolóxicos de Baelo Claudia indicando a súa ubicación e cronoloxía.
- Mostra actitudes de curiosidade, interese e respecto ao patrimonio cultural.

(Actividade 34 da páxina 85)

Bloque 5: Sociedade e vida cotiá

Contidos

- Explicación da organización e función social das formas de traballo masculino: a agricultura, a gandería, a pesca, o comercio, a artesanía, as profesións liberais e o exército.
- Identificación e descrición da indumentaria masculina dos cidadáns gregos e romanos.
- A función social dos banquetes: semellanzas e diferenzas entre os banquetes gregos e romanos.
- O coidado da mente e o corpo na época romana.
- A función social das termas.

Criterios de avaliación

- Coñecer as características e a evolución das clases sociais en Grecia e Roma e a súa pegada na sociedade actual.
- Identificar as principais formas de traballo e de ocio existentes na antigüidade.

Estándares de aprendizaxe

- Describe a organización da sociedade grega e romana, explicando as características das distintas clases sociais e os papeis asignados a cada unha delas, relacionando estes aspectos cos valores cívicos existentes na época e comparándoos cos actuais.
- Identifica e describe formas de traballo e relacións cos coñecementos científicos e técnicos da época, explicando a súa influencia no progreso da cultura occidental.
- Describe as principais formas de ocio das sociedades grega e romana, analizando a súa finalidade, os grupos aos que van dirixidas e a súa función no desenvolvemento da identidade social.

Indicadores de logro

- Explica a organización e función social das formas de traballo masculino: a agricultura, a gandería, a pesca, o comercio, a artesanía, as profesións liberais e o exército.
- Expón reflexións e opinións persoais sobre as formas de organización patriarcal do mundo Antigo e establece relacións coas formas de organización da sociedade actual.
("Evoca" da páxina 71 / "Comprometidos" da páxina 84)
- Describe a xornada dos cidadáns gregos e romanos atendendo a súa clase social e establecendo comparacións entre elas.
- Describe formas principais de traballo na sociedade grecorromana e establece relacións e paralelismos co seu contexto próximo.

- Describe a indumentaria dos cidadáns gregos e romanos atendendo a súa clase social e identificando en imaxes distintas prendas de vestir.
(Actividades 1, 2 e 4 das páxinas 71 e 72 / Actividades 5 e 6 das páx. 73 e 74 / Act. 7 da páx. 76 / Act. 12, 13, 14, 19 e 20 das páx. 80 e 81)
- Explica a función social dos banquetes describindo semellanzas e diferenzas entre as formas gregas e romanas.
- Explica a función social das termas romanas.
(Actividades 26 a 33 da páxina 83 / Act. 17 da páx. 81)

Bloque 5 : Literatura

Contidos

- Lectura e interpretación de textos sinxelos de diversos autores: Un banquete en casa de Trimalción (Petronio)

Criterios de avaliación

- Coñecer as principais características dos xéneros literarios grecolatinos e a súa influencia na literatura posterior.

Estándares de aprendizaxe

- Comenta textos sinxelos de autores clásicos, identificando a través de trazos concretos o xénero e a época á que pertencen e asociándoos a outras manifestacións culturais contemporáneas.

Indicadores de logro

- Le e interpreta textos sinxelos de diversos autores e relaciónaos cos contidos da unidade.
(Actividades 26 a 33 da páxina 83)

Bloque 7: pegadas na actualidade

Contidos

- A orixe da simboloxía da coroa de loureiro: o mito de Apolo e Dafne.

Criterios de avaliación

- Identificar os aspectos máis importantes da historia de Grecia e Roma e a súa presenza no noso país e recoñecer as pegadas da cultura romana en diversos aspectos da civilización actual.

Estándares de aprendizaxe

- Enumera e explica algúns exemplos concretos nos que se pon de manifesto a influencia que o mundo clásico ven tendo na historia e as tradicións do noso país.

Indicadores de logro

- Explica a orixe da simboloxía da coroa de loureiro e a súa representación e uso ao longo da historia.

(Actividades 8, 9, 10 e 11 da páxina 79)

Unidade 6. POLÍTICA E CIDADANÍA.

A historia de Aracne.

Atenea – Minerva.

Bloque 3: Mitoloxía

Contidos

- Descrición do mito de Aracne e Atenea.
- Busca de representacións artísticas mitolóxicas e dramatización.

Criterios de avaliación

- Coñecer os principais deuses da mitoloxía grecolatina.
- Coñecer os mitos e heroes grecolatinos e establecer semellanzas e diferenzas entre os mitos e heroes antigos e os actuais.

Estándares de aprendizaxe

- Pode nomear coa súa denominación grega e latina os principais deuses e heroes da mitoloxía grecolatina, sinalando os trazos que os caracterizan, os seus atributos e o seu ámbito de influencia.
- Recoñece referencias mitolóxicas nas artes plásticas, sempre que sexan claras e sinxelas, describindo, a través do uso que se fai de as mesmas, os aspectos básicos que en cada caso se asocian á tradición grecolatina.

Indicadores de logro

- Interpreta as palabras do oráculo sobre o embarazo de Metis.
- Relaciona as circunstancias do nacemento de Atenea coa súa identificación como deusa da sabedoría.
(Actividades 21 e 23 da páxina 95)
- Identifica e explica referencias mitolóxicas nas artes plásticas.
- Explica varias representacións pictóricas e escultóricas da historia mitolóxica de Aracne e Atenea.
- Busca por equipos na rede representacións pictóricas do mito de Aracne e dramatiza un diálogo redactado por dito equipo.
(Actividades 22 e 24 da páxina 95)

Bloque 4: Arte

Contidos

- Descrición da muralla de Lugo e o acueducto de Segovia.
- Investigación sobre cidades fortificadas e obras hidráulicas.
- Actitudes de interese, curiosidade e respecto ao patrimonio cultural.

Criterios de avaliación

- Coñecer as características fundamentais do arte clásico e relacionar manifestacións artísticas actuais co seus modelos clásicos.
- Coñecer algúns dos monumentos clásicos máis importantes do patrimonio español.

Estándares de aprendizaxe

- Recoñece en imaxes as esculturas gregas e romanas máis célebres encadrándoas nun período histórico e identificando nelas motivos mitolóxicos, históricos o culturais.
- Localiza nun mapa e describe os monumentos clásicos máis significativos que forman parte do patrimonio español, identificando a partir de elementos concretos o seu estilo e cronoloxía aproximada.

Indicadores de logro

- Observa, interpreta e describe imaxes de escenas grecorromanas identificando nelas motivos relixiosos, mitolóxicos o culturais.
(Actividade 22 da páxina 95)
- Investiga sobre cidades fortificadas do Imperio romano e enumera as que corresponden á Península ibérica.
- Elabora unha ficha con época de construción, características e estado actual duna cidade fortificada na Península ibérica.
- Sitúa sobre un mapa de España as principais obras hidráulicas romanas.
- Mostra actitudes de interese, curiosidade e respecto ao patrimonio cultural.
(Actividades 43, 44, 45 e 46 da páxina 101)

Bloque 5: Sociedade e vida cotiá

Contidos

- Esquema da sociedade romana.
- Diferenciación entre cidadáns e non cidadáns na sociedade romana.
- Reflexión sobre a escravitude en Roma

Criterios de avaliación

- Coñecer as características e a evolución das clases sociais en Grecia e Roma e a súa pegada na sociedade actual.

Estándares de aprendizaxe

- Describe a organización da sociedade grega e romana, explicando as características das distintas clases sociais e os papeis asignados a cada unha delas, relacionando estes aspectos cos valores cívicos existentes na época e comparándoos cos actuais.

Indicadores de logro

- Explica a organización da sociedade romana definindo dereitos e deberes dos individuos atendendo a súa clase social: cidadáns, non cidadáns e escravos.
- Explica a condición da escravitude no mundo antigo.

(Actividade 42 da páxina 99)

Bloque 7: Pegadas na actualidade

Contidos

- A función das murallas e as obras hidráulicas romanas.

Criterios de avaliación

- Realizar traballos de investigación sobre a pegada da civilización clásica no entorno, utilizando as tecnoloxías da información e a comunicación.

Estándares de aprendizaxe

- Utiliza as Tecnoloxías da Información e a Comunicación para buscar información e realizar traballos de investigación acerca da pegada da civilización clásica na nosa cultura.

Indicadores de logro

- Busca información sobre as murallas: a súa función e as súas características.

(“Comprometidos”, páxina 101)

Unidade 7. O EXÉRCITO E A GUERRA.

Os amores de Afrodita e Ares.

Hefesto – Vulcano.

Bloque 3: Mitoloxía

Contidos

- Relato mitolóxico dos amores de Afrodita e Ares.
- Relato do nacemento, a vida e o traballo de Hefesto ou Vulcano.
- Representación en equipo dun diálogo inventado entre Hefesto e Ares.

Criterios de avaliación

- Coñecer os principais deuses da mitoloxía grecolatina.
- Coñecer os mitos e heroes grecolatinos e establecer semellanzas e diferenzas entre os mitos e heroes antigos e os actuais.

Estándares de aprendizaxe

- Pode nomear coa súa denominación grega e latina os principais deuses e heroes da mitoloxía grecolatina, sinalando os trazos que os caracterizan, os seus atributos e o seu ámbito de influencia.

- Recoñece referencias mitolóxicas nas artes plásticas, sempre que sexan claras e sinxelas, describindo, a través do uso que se fai de as mesmas, os aspectos básicos que en cada caso se asocian á tradición grecolatina.

Indicadores de logro

- Identifica mediante a observación dun cadro a Vulcano e a Hefesto, elaborando una ficha co nome grego e romano de Hefesto, así como as súas relacións familiares e afectivas, e o seu traballo.
(Actividade 22 da páxina 113)
- Identifica e explica referencias mitolóxicas nas artes plásticas
- Elabora en equipo a ficha técnica dun cadro de Vulcano.
- Redacta e representa en equipo un diálogo inventado entre Hefesto e Ares.
(Actividade 22 da páxina 113)

Bloque 4: Arte

Contidos

- Coñecer as características fundamentais do arte clásico e relacionar manifestacións artísticas actuais cos seus modelos clásicos.

Criterios de avaliación

- Coñecer as características fundamentais do arte clásico e relacionar manifestacións artísticas actuais co seus modelos clásicos.

Estándares de aprendizaxe

- Recoñece en imaxes as esculturas gregas e romanas máis célebres encadrándoas nun período histórico e identificando nelas motivos mitolóxicos, históricos e culturais.

Indicadores de logro

- Observa, interpreta e describe imaxes de escenas grecorromanas identificando nelas motivos relixiosos, mitolóxicos e/ou culturais.
(Actividade 22 da páxina 113)

Bloque 7: Pegadas na actualidade

Contidos

- Descrición de pegadas romanas na provincia de León.
- Debate sobre a aparición de restos grecorromanos nos núcleos urbanos.
- Investigación sobre unha explotación de ouro a ceo aberto de época romana na Península.

Criterios de avaliación

- Recoñecer a presenza da civilización clásica nas artes e na organización social e política.
- Realizar traballos de investigación sobre as pegadas da civilización clásica no entorno, utilizando as tecnoloxías da información e a comunicación.

Estándares de aprendizaxe

- Sinala e describe algúns aspectos básicos da cultura e a civilización grecolatina que se conservaron ata a actualidade, demostrando a súa vixencia nunha e outra época mediante exemplos.
- Utiliza as Tecnoloxías da Información e a Comunicación para buscar información e realizar traballos de investigación acerca das pegadas da civilización clásica na nosa cultura.

Indicadores de logro

- Redacta un informe sobre unha cidade de fundación romana que elixa. (Actividade 41 da páxina 119)
- Organiza e participa nun debate sobre a actuación e o trato aos restos da civilización clásica descubertos nunha situación hipotética.
- Investiga e debuxa o percorrido da rede de calzadas romanas en Hispania.
- Investiga e elabora unha ficha sobre a explotación de ouro a ceo aberto de As Médulas. (“Comprometidos”, páxina 118 / Actividades 39 e 40 da páxina 119)

Avaliación

C. Procedementos de avaliación.

- Observación directa do traballo diario.
- Análise e valoración de tarefas especialmente creadas para a avaliación.
- Valoración cuantitativa do avance individual (calificacións).
- Valoración cualitativa do avance individual (anotacións e puntualizacións).
-

D. Instrumentos para a avaliación.

- Avaliación de contidos, probas correspondentes á unidade.
- Avaliación por competencias, probas correspondentes á unidade.
- Probas de avaliación externa.
- Outros documentos gráficos o textuais.
- Debates e intervencións.
- Proxectos personais o grupais.

Metodoloxía

D. Modelos metodolóxicos

- Modelo discursivo / expositivo.
- Modelo experiencial.
- Traballo por tarefas.

E. Principios metodolóxicos

- Actividade e experimentación.
- Participación.
- Persoalización.
- Significatividade.
- Funcionalidade.

F. Agrupamento

- Tarefas individuais.
- Agrupamento flexible.

3ª AVALIACIÓN

Unidade 8. A ARTE CLÁSICA.

A arquitectura grega clásica.
O templo grego clásico.
A escultura grega.
A arquitectura romana.
A escultura romana.
Pintura e mosaico.
O Panteón de Roma.
As transformacións de Zeus.
Hera - Xuno.

Bloque 3: Mitoloxía

Contidos

- Historia de Zeus e as súas relacións amorosas.
- Historia de Hera: características e atributos.

Criterios de avaliación

- Coñecer os principais deuses da mitoloxía grecolatina.
- Coñecer os mitos e heroes grecolatinos e establecer semellanzas e diferenzas entre os mitos e heroes antigos e os actuais.

Estándares de aprendizaxe

- Pode nomear coa súa denominación grega e latina os principais deuses e heroes da mitoloxía grecolatina, sinalando os trazos que os caracterizan, os seus atributos e o seu ámbito de influencia.
- Recoñece referencias mitolóxicas nas artes plásticas, sempre que sexan claras e sinxelas, describindo, a través do uso que se fai de as mesmas, os aspectos básicos que en cada caso se asocian á tradición grecolatina.

Indicadores de logro

- Establece relacións de parentesco entre nai e fillo nos diferentes personaxes mitolóxicos.
- Completa frases sobre as relacións do personaxe mitolóxico de Hera. (Actividade 20 e 22 da páxina 131)
- Identifica e explica referencias mitolóxicas nas artes plásticas.
- Asocia representacións pictóricas con diferentes transformacións de Zeus.
- Investiga en equipo outras relacións amorosas de Zeus e elabora unha táboa co nome da outra persoa, fillos, se houbo transformación e algunha representación artística. (Actividades 19 e 23 da páxina 131)

Bloque 7: Pegadas na actualidade

Contidos

- As pegadas do arte romano en Hispania: Obras de arte en distintos xacementos.
- Busca, selección, e interpretación de representacións pictóricas de Zeus correspondentes a diferentes épocas
- Investigación sobre obras de arte romanas en distintos xacementos da Península ibérica
- Restos arqueolóxicos na Península Ibérica: elaboración dun mapa coas tres provincias que existían en tempos de Augusto.

Criterios de avaliación

- Recoñecer a presenza da civilización clásica nas artes e na organización social e política.
- Coñecer as pegadas da mitoloxía e os temas lendarios nas manifestacións artísticas actuais.

- Identificar os aspectos máis importantes da historia de Grecia e Roma e a súa presenza no noso país e recoñecer as pegadas da cultura romana en diversos aspectos da civilización actual.
- Realizar traballos de investigación sobre as pegadas da civilización clásica no entorno, utilizando as tecnoloxías da información e a comunicación.

Estándares de aprendizaxe

- Sinala e describe algúns aspectos básicos da cultura e a civilización grecolatina que se conservaron ata a actualidade, demostrando a súa vixencia nunha e outra época mediante exemplos.
- Utiliza as Tecnoloxías da Información e a Comunicación para buscar información e realizar traballos de investigación acerca das pegadas da civilización clásica na nosa cultura.
- Demostra as pegadas da mitoloxía e os temas lendarios mediante exemplos de manifestacións artísticas contemporáneas nas que están presentes estes motivos.
- Enumera e explica algúns exemplos concretos nos que se pon de manifesto a influencia que o mundo clásico ven tendo na historia e as tradicións do noso país.

Indicadores de logro

- Compón un mapa da Península ibérica coas tres provincias que existían en tempos de Augusto e localiza e explica os principais restos arqueolóxicos que sobreviviron.
(“Comprometidos”, páxina 137)
- Busca, selecciona, interpreta e expón representacións pictóricas de Zeus correspondentes a diferentes épocas e asóciaas co seu título, autor e estilo.
(Actividade 21 da páxina 131)
- Selecciona cinco obras de arte romanas en distintos xacementos da Península ibérica e redacta unha ficha detallada de cada unha.
(Actividade 43 da páxina 137)
- Busca, selecciona, organiza e expón información sobre algún museo da cidade ou comunidade autónoma na que vive que conserve pezas de arte romano.
(Actividade 44 da páxina 137)

Unidade 9. CIDADES ANTIGAS E MODERNAS.

A fundación dunha cidade romana. A *inauguratio*.

A cidade grega.

A cidade romana.
As vivendas romanas.
A *domus*.
A loita polo patronazgo de Atenas.
Posidón - Neptuno.

Bloque 1: Xeografía

Contidos

- Sitúa xeograficamente o templo de Nike Áptera.

Criterios de avaliación

- Identificar e describir a grandes trazos o marco xeográfico no que se desenvolven as culturas de Grecia e Roma no momento do seu apoxeo.

Estándares de aprendizaxe

- Sinala sobre un mapa o marco xeográfico no que se sitúan no momento do seu apoxeo as civilizacións grega e romana, delimitando o ámbito de influencia de cada unha delas e situando con relativa precisión os puntos xeográficos, cidades ou restos arqueolóxicos máis coñecidos pola súa relevancia histórica.

Indicadores de logro

- Sitúa xeograficamente o templo de Nike Áptera.
(Actividade 33 da páxina 151)

Bloque 2: Historia

Contidos

- O papel da Península ibérica na segunda guerra púnica.

Criterios de avaliación

- Identificar e describir o marco histórico no que se desenvolve a cultura de Grecia e Roma.

Estándares de aprendizaxe

- Establece relacións entre determinados fitos da historia de Grecia e Roma e outros asociados a outras culturas.

Indicadores de logro

- Investiga o papel da Península ibérica na segunda guerra púnica, así como as consecuencias para Hispania do enfrontamento entre romanos e cartaxineses.
(Actividade 39 da páxina 153)

Bloque 3: Mitoloxía

Contidos

- Descrición da historia mitolóxica da loita polo dominio de Atenas. Descrición do personaxe mitolóxico de Posidón.

Criterios de avaliación

- Coñecer os principais deuses da mitoloxía grecolatina.
- Coñecer os mitos e heroes grecolatinos e establecer semellanzas e diferenzas entre os mitos e heroes antigos e os actuais.

Estándares de aprendizaxe

- Pode nomear coa súa denominación grega e latina os principais deuses e heroes da mitoloxía grecolatina, sinalando os trazos que os caracterizan, os seus atributos e o seu ámbito de influencia.
- Recoñece referencias mitolóxicas nas artes plásticas, sempre que sexan claras e sinxelas, describindo, a través do uso que se fai de as mesmas, os aspectos básicos que en cada caso se asocian á tradición grecolatina.

Indicadores de logro

- Coñece a historia mitolóxica de Exeo e os seus fillos.
(Actividade 35 da páxina 151)
- Descubre características de Posidón a través de imaxes.
- Asocia descrições con personaxes mitolóxicos.
- Identifica no Frontón do Partenón a historia mitolóxica do nacemento de Atenea.
- Identifica e explica referencias mitolóxicas nas artes plásticas.
(Actividades 16 e 17 da páxina 147 / Act. 36 da páxina 151)

Bloque 4: Arte

Contidos

- Descrición das cidades gregas e romanas, a súa estrutura, os seus elementos, características e comparación coas cidades modernas.
- Acercamento aos personaxes de Hércules, Atenea e Esculapio a través de representacións artísticas.
- Observación, interpretación e descrición de imaxes de escenas grecorromanas identificando nelas motivos relixiosos, mitolóxicos e/ou culturais.
- Actitudes de curiosidade, interese y respecto ao patrimonio cultural.

Criterios de avaliación

- Coñecer as características fundamentais do arte clásico e relacionar manifestacións artísticas actuais cos seus modelos clásicos.
- Coñecer algúns dos monumentos clásicos máis importantes do patrimonio español.

Estándares de aprendizaxe

- Recoñece en imaxes as características esenciais da arquitectura grega e romana identificando razoadamente mediante elementos visibles a orde arquitectónica á que pertencen os monumentos máis significativos.
- Recoñece en imaxes as esculturas gregas e romanas máis célebres encadrándoas nun período histórico e identificando nelas motivos mitolóxicos, históricos e culturais.
- Describe as características e explica a función das principais obras arquitectónicas do arte grego (templos e teatros), ilustrando con exemplos a súa influencia en modelos posteriores.

Indicadores de logro

- Identifica nun debuxo do ágora diversos edificios importantes.
- Identifica distintas construcións.
- Describe coma se fora un cidadano romano os edificios romanos.
- Explica semellanzas e diferenzas entre cidades gregas e romanas.
- Sitúa nun plano diferentes edificios da cidade romana.
- Describe de que está rodeada a Acrópolis.
- Enumera cantas entradas ten a Acrópolis.
(Actividades 5 e 6 da páxina 141 / Act. 7 da páx. 143 / Act. 30 da páx. 149 / Act. 34 e 37 da páx. 151)
- Investiga a lenda das columnas de Hércules.
- Describe de que material está feita a estatua de Atenea.
- Elabora una ficha sobre a escultura do deus Esculapio, o seu papel na antiguidade, o seus atributos e as súas funcións.
- Observa, interpreta e describe imaxes de escenas grecorromanas identificando nelas motivos relixiosos, mitolóxicos ou culturais.
(Actividade 38 da páxina 151 / “Comprometidos” da páxina 153)
- Localiza nun plano muralla, anfiteatro, cardo, decumanus, insula, circo, acueducto e templo.
- Asocia debuxos co nome de edificios romanos.
- Asocia espazos da cidade grega coa súa descrición.
- Asocia o nome de distintos edificios coa súa descrición.
- Busca, localiza e describe un edificio que pode compararse co a curia e indica en que parte da súa localidade se encontra.
- Describe que se entende na actualidade por Basílica.
(Actividades 7 e 8 da páxina 143 / Act. 22 da páx. 148 / Act. 25 e 27 da páx. 149)
- Redacta una ficha de cinco pezas ou recintos arqueolóxicos que aparezan na páxina web do museo de Ampurias.
- Mostra actitudes de interese, curiosidade e respecto ao patrimonio cultural.
(Actividade 40 da páxina 153)

Bloque 5: Sociedade e vida cotiá

Contidos

- Diferentes tipos de edificios nas cidades gregas e romanas.
- As vivendas e a súa relación coas formas de vida na sociedade grecorromana.

Criterios de avaliación

- Coñecer as características das principais formas de organización política presentes no mundo clásico establecendo semellanzas e diferenzas entre elas.
- Coñecer as características e a evolución das clases sociais en Grecia e Roma e a súas pegadas na sociedade actual.
- Coñecer a composición da familia e os roles asignados aos seus membros.
- Identificar as principais formas de traballo e de ocio existentes na antigüidade.

Estándares de aprendizaxe

- Nomea os principais sistemas políticos da antigüidade clásica describindo, dentro de cada un deles, a forma de distribución e exercicio do poder, as institucións existentes, o papel que estas desempeñan e os mecanismos de participación política.
- Describe a organización da sociedade grega e romana, explicando as características das distintas clases sociais e os papeis asignados a cada unha delas, relacionando estes aspectos cos valores cívicos existentes na época e comparándoos cos actuais.
- Identifica e explica os diferentes papeis que desempeñan dentro da familia cada un dos seus membros, identificando e explicando a través deles estereotipos culturais e comparándoos cos actuais.
- Describe as principais formas de ocio das sociedades grega e romana, analizando a súa finalidade, os grupos aos que van dirixidas e a súa función no desenvolvemento da identidade social.

Indicadores de logro

- Asocia diferentes edificios co seu ámbito (xurídico, político, relixioso, comercial, de ocio) explicando a súa función.
(Actividade 23 da páxina 148)
- Enumera as diferenzas entre o ágora e a Acrópolis.
- Localiza diferentes partes dunha insua a través dun debuxo.
- Sinala e identifica diferentes partes dunha *domus* a partir dun debuxo.
(Actividade 1 da páxina 140 / Act. 12 e 13 da páx. 144)
- Redacta un texto coas características das estancias das casas gregas.
(Actividade 4 da páxina 140)
- Distingue a partir dun texto de Vitruvio entre o ágora grego e o foro romano, atendendo a súa función social e de ocio.
(Actividade 28 da páxina 148)

Bloque 6: Lingua / Léxico

Contidos

- Etimoloxía e significado de palabras gregas e latinas relacionadas coas cidades e as vivendas.

Criterios de avaliación

- Identificar léxico común, técnico e científico de orixe grecolatina na propia lingua e sinalar a súa relación coas palabras latinas ou gregas orixinarias.

Estándares de aprendizaxe

- Recoñece e explica o significado dalgúns dos helenismos de España, explicando o seu significado a partir do termo de orixe.
- Explica o significado de palabras, a partir da súa descomposición e a análise etimolóxica das súas partes.
- Pode definir algúns termos científico-técnicos de orixe grecolatina partindo do significado das palabras latinas ou gregas das que proceden.

Indicadores de logro

- Investiga o termo «foro» cibernético a partir do significado orixinal de «foro».
(Actividade 29 da páxina 149)
- Define algúns helenismos coas súas propias palabras.
- Busca o significado do termo “agorafobia”, busca a súa etimoloxía e o seu antónimo.
(Actividade 21 da páxina 148 / Act. 28 da páx. 149)
- Busca palabras derivadas dos termos grego e romano de «cidade».
(Actividade 20 da páxina 148)

Bloque 7: pegadas na actualidade

Contidos

- Evolución das cidades desde a cultura clásica ata a actualidade.
- Características da fundación dunha cidade.
- Equipamento urbano en cidades antigas e modernas.

Criterios de avaliación

- Recoñecer a presenza da civilización clásica nas artes e na organización social e política.
- Identificar os aspectos máis importantes da historia de Grecia e Roma e a súa presenza no noso país e recoñecer as pegadas da cultura romana en diversos aspectos da civilización actual.

- Realizar traballos de investigación sobre as pegadas da civilización clásica no entorno, utilizando as tecnoloxías da información e a comunicación.

Estándares de aprendizaxe

- Sinala e describe algúns aspectos básicos da cultura e a civilización grecolatina que se conservaron ata a actualidade, demostrando a súa vixencia nunha e outra época mediante exemplos.
- Enumera e explica algúns exemplos concretos nos que se pon de manifesto a influencia que o mundo clásico ven tendo na historia e as tradicións do noso país.
- Utiliza as Tecnoloxías da Información e a Comunicación para buscar información e realizar traballos de investigación acerca das pegadas da civilización clásica na nosa cultura.

Indicadores de logro

- Responde a algunhas preguntas sobre as necesidades e a forma de construción dunha nova cidade na cultura grecolatina.

(Actividade 28 da páxina 149)

- Escribe a equivalencia de diversos edificios gregos e romanos.
- Identifica imaxes de construcións actuais co seu equivalente na cultura grecolatina.

(Actividade 31 e 32 das páxinas 149 e 150)

- Reflexiona sobre os elementos básicos á hora de fundar unha cidade e compárao coa actualidade.
- Enumera o equipamento urbano da cidade na que vive e compárao co das cidades antigas.
- Investiga en equipos sobre unha de cinco cidades relacionadas con Posidón.
- Investiga un enclave romano na súa comunidade e redacta un informe sobre el.

(Actividades 2 e 3 da páxina 140 / Act. 17 da páx. 147 / Act. 41 da páxina 153 / “Comprometidos” da páxina 153)

Unidade 10. XOGOS E ESPECTÁCULOS.

O edificio do teatro.
As representacións.
Os actores.
O circo.
Os *ludi circenses*.
O anfiteatro.
Os espectáculos.
Os gladiadores.
Orfeo e Eurídice.
Dioniso - Baco

Bloque 2: Historia **Contidos**

- Investigación sobre a fundación da cidade de Roma a través da figura de Rómulo.
- Reflexión sobre a relación entre a política romana e os espectáculos circenses.

Criterios de avaliación

- Identificar algúns fitos esenciais na historia de Grecia e Roma e coñecer as súas repercusións.
- Identificar e describir o marco histórico no que se desenvolve a cultura de Grecia e Roma.

Estándares de aprendizaxe

- Describe os principais fitos da historia de Grecia e Roma, identificando as circunstancias que os orixinan, os principais actores e as súas consecuencias, e mostrando con exemplos a súa influencia na nosa historia.
- Distingue, a grandes trazos, as diferentes etapas da historia de Grecia e Roma, nomeando os principais fitos asociados a cada unha de elas.
- Establece relacións entre determinados fitos da historia de Grecia e Roma e outros asociados a outras culturas.
- Sitúa dentro dun eixe cronolóxico o marco histórico no que se desenvolven as civilizacións grega e romana, identificando as conexións máis importantes que presentan con outras civilizacións anteriores e posteriores.

Indicadores de logro

- Reflexiona a partir dun texto de Tácito sobre a prohibición do espectáculo do circo en Pompeia.

- (Actividade 35 da páxina 165)
- Reflexiona sobre a relación entre a política romana e os espectáculos circenses.
- (Actividade 16 da páxina 161)

Bloque 3: Mitoloxía

Contidos

- Identificación de personaxes mitolóxicos en representacións plásticas.
- Identificación de personaxes mitolóxicos a partir de pequenas descrições.
- Descricións de animais mitolóxicos a partir de imaxes.

Criterios de avaliación

- Coñecer os principais deuses da mitoloxía grecolatina.
- Coñecer os mitos e heroes grecolatinos e establecer semellanzas e diferenzas entre os mitos e heroes antigos e os actuais.

Estándares de aprendizaxe

- Pode nomear coa súa denominación grega e latina os principais deuses e heroes da mitoloxía grecolatina, sinalando os trazos que os caracterizan, os seus atributos e o seu ámbito de influencia.
- Recoñece referencias mitolóxicas nas artes plásticas, sempre que sexan claras e sinxelas, describindo, a través do uso que se fai de as mesmas, os aspectos básicos que en cada caso se asocian á tradición grecolatina.

Indicadores de logro

- Identifica personaxes mitolóxicos a partir de pequenas descrições.
 - Relaciona distintos animais mitolóxicos coas súas descrições.
 - Ordena de maneira cronolóxica unha serie de afirmacións sobre o mito de Orfeo e Eurídice.
- (Actividades 20 e 21 da páxina 163 / Act. 33 da páx. 165)
- Identifica personaxes mitolóxicos en representacións plásticas, explícaa e ordénaas cronoloxicamente.
 - Identifica e explica referencias mitolóxicas nas artes plásticas.
- (Actividade 22 da páxina 163)

Bloque 4: Arte

Contidos

- Identificación e descrição das partes dun anfiteatro romano.
- Identificación e descrição das partes dun teatro grego e un romano: expresión de semellanzas e diferenzas.

- Descrición do circo romano.
- Reflexión sobre as relacións entre as naumaquias e a forma arquitectónica dos anfiteatros romanos.
- Identificación e descrición de elementos arquitectónicos dos edificios de ocio grecolatinos.

Criterios de avaliación

- Coñecer as características fundamentais do arte clásico e relacionar manifestacións artísticas actuais cos seus modelos clásicos.
- Coñecer algúns dos monumentos clásicos máis importantes do patrimonio español.

Estándares de aprendizaxe

- Recoñece en imaxes as características esenciais da arquitectura grega e romana identificando razoadamente mediante elementos visibles a orde arquitectónica á que pertencen os monumentos máis significativos.
- Recoñece en imaxes as esculturas gregas e romanas máis célebres encadrándoas nun período histórico e identificando nelas motivos mitolóxicos, históricos e culturais.
- Describe as características e explica a función das principais obras arquitectónicas do arte grego (templos e teatros), ilustrando con exemplos a súa influencia en modelos posteriores.
- Localiza nun mapa e describe os monumentos clásicos máis significativos que forman parte do patrimonio español, identificando a partir de elementos concretos o seu estilo e cronoloxía aproximada.

Indicadores de logro

- Identifica algunhas partes do anfiteatro romano.
- Identifica as partes dun teatro grego e un romano e explica as diferenzas entre eles.
(Actividade 11 da páxina 160 / Act. 29 e 30 da páx. 165)
- Observa, interpreta e describe imaxes de escenas grecorromanas identificando nelas motivos relixiosos, mitolóxicos o culturais.
(Actividade 22 da páxina 163)
- Describe o circo romano: funcións, características e partes.
- Reflexiona sobre a relación entre as naumaquias e a forma arquitectónica dos anfiteatros romanos.
- Identifica e describe elementos arquitectónicos dos edificios de ocio grecolatinos.
(Actividade 5 da páxina 158 / Act. 13 da páx. 160 / Act. 24 da páx. 164)
- Mostra actitudes de interese, curiosidade e respecto ao patrimonio cultural.
- Escribe un breve artigo periodístico a favor o en contra da utilización dos teatros romanos para facer representacións na actualidade.
(“Comprometidos” da páxina 169)

Bloque 5: Sociedade e vida cotiá

Contidos

- Traballo e funcións sociais nos espectáculos gregos e romanos.
- Análise do papel dos aurigas.
- Historia e funcións das Vestais.

Criterios de avaliación

- Coñecer as características e a evolución das clases sociais en Grecia e Roma e a súas pegadas na sociedade actual.
- Identificar as principais formas de traballo e de ocio existentes na antigüidade.

Estándares de aprendizaxe

- Describe a organización da sociedade grega e romana, explicando as características das distintas clases sociais e os papeis asignados a cada unha delas, relacionando estes aspectos cos valores cívicos existentes na época e comparándoos cos actuais.
- Identifica e describe formas de traballo e relacións cos coñecementos científicos e técnicos da época, explicando a súa influencia no progreso da cultura occidental.
- Describe as principais formas de ocio das sociedades grega e romana, analizando a súa finalidade, os grupos aos que van dirixidas e a súa función no desenvolvemento da identidade social.

Indicadores de logro

- Indica para quen estaban destinadas as diferentes localidades nos teatros romanos.
- Describe o papel dos aurigas no circo romano relacionándoo coa súa condición social de escravos.
- Describe a importancia social das vestais na sociedade romana.

(Actividade 1 da páxina 157 / Act. 6 e 7 da páx. 159 / Act. 18 da páx. 161)

- Describe a función e o poder do arconte en Grecia.
- Responde a unha serie de cuestións sobre o traballo dun auriga a partir da inscrición funeraria de un deles.

(Actividade 3 da páxina 157)

- Describe que obras se representaban no teatro grego.
- Relaciona o concepto actual de circo co romano.
- Describe as *venationes* e clasifícaas.
- Describe a partir dun debuxo a actitude dos espectadores do circo romano e interpreta a simboloxía asociada ao espectáculo.
- Recoñece semellanzas e diferenzas entre un auriga e un gladiador.
- Redacta argumentos a favor e en contra dos espectáculos do anfiteatro.
- Aporta reflexións sobre a identidade social nos xogos públicos romanos a partir dun texto de Suetonio.

(Actividade 2 da páxina 157 / Act. 8 da páx. 159 / Act. 12 da páx. 160 / Act. 15 da páx. 161 / Act. 25 e 26 da páx. 165 / Act. 35 da páx. 165 / Act. 37 da páx. 166 / Act. 38 da páx. 167)

Bloque 5: Literatura

Contidos

- Lectura e interpretación de textos sinxelos de diversos autores.

Criterios de avaliación

- Coñecer as principais características dos xéneros literarios grecolatinos e a súa influencia na literatura posterior.

Estándares de aprendizaxe

- Comenta textos sinxelos de autores clásicos, identificando a través de trazos concretos o xénero e a época á que pertencen e asociándoos a outras manifestacións culturais contemporáneas.

Indicadores de logro

- Le e interpreta textos sinxelos de diversos autores e relaciónaos cos contidos da unidade.

(Actividade 35 da páxina 165)

Bloque 6: Lingua / Léxico

Contidos

- Etimoloxía e significado de palabras gregas e latinas.
- Latinismos relacionados cos espectáculos gregos e romanos.

Criterios de avaliación

- Identificar léxico común, técnico e científico de orixe grecolatina na propia lingua e sinalar a súa relación coas palabras latinas ou gregas orixinarias.

Estándares de aprendizaxe

- Recoñece e explica o significado dalgúns dos helenismos de España, explicando o seu significado a partir do termo de orixe.
- Explica o significado de palabras, a partir da súa descomposición e a análise etimolóxica das súas partes.
- Pode definir algúns termos científico-técnicos de orixe grecolatina partindo do significado das palabras latinas ou gregas das que proceden.

Indicadores de logro

- Investiga que nome recibe o *pullarium* na actualidade e reflexiona sobre o seu significado orixinal.
- Recoñece o significado de latinismos relacionados co teatro.
(Actividade 4 da páxina 157 / Act. 28 da páx. 165)
- Identifica o prefixo de anfiteatro e forma cinco palabras con el.
- Traduce unha frase en latín relacionada co circo romano.
(Actividade 14 da páx. 160 / Act. 19 da páxina 161)
- A partir dun termo latino atopa palabras derivadas e indica o seu significado actual.
(Actividade 17 da páxina 161)

Bloque 7: Pegadas na actualidade

Contidos

- Relación entre os espectáculos grecorromanos e os actuais.
- Reflexións sobre violencia en torno á celebración de espectáculos e argumentacións a favor e en contra de usar eses espazos na actualidade.

Criterios de avaliación

- Identificar os aspectos máis importantes da historia de Grecia e Roma e a súa presenza no noso país e recoñecer as pegadas da cultura romana en diversos aspectos da civilización actual.
- Realizar traballos de investigación sobre as pegadas da civilización clásica no entorno, utilizando as tecnoloxías da información e a comunicación.

Estándares de aprendizaxe

- Utiliza as Tecnoloxías da Información e a Comunicación para buscar información e realizar traballos de investigación acerca das pegadas da civilización clásica na nosa cultura.

Indicadores de logro

- Reflexiona a partir dun texto de Tácito sobre situacións de violencia que se dan en torno a determinados espectáculos.
- Identifica os restos dun teatro romano en Hispania e elabora un informe sobre as súas características e os seus usos actuais.
- Elabora un artigo con argumentos a favor o en contra de facer representacións en antigos teatros romanos.

(Actividade 35 da páxina 165 / Act. 39 da páxina 168 / “Comprometidos” da pág. 169)

Avaliación

Procedementos de avaliación.

- Observación directa do traballo diario.
- Análise e valoración de tarefas especialmente creadas para a avaliación.
- Valoración cuantitativa do avance individual (calificacións).
- Valoración cualitativa do avance individual (anotacións e puntualizacións).
-

Instrumentos para a avaliación.

- Avaliación de contidos, probas correspondentes á unidade.
- Avaliación por competencias, probas correspondentes á unidade.
- Probas de avaliación externa.
- Outros documentos gráficos o textuais.
- Debates e intervencións.
- Proxectos personais o grupais.

Metodoloxía

Modelos metodolóxicos

- Modelo discursivo / expositivo.
- Modelo experiencial.
- Traballo por tarefas.

Principios metodolóxicos

- Actividade e experimentación.
- Participación.
- Persoalización.
- Significatividade.
- Funcionalidade.

G. Agrupamento

- Tarefas individuais.
- Agrupamento flexible.

Aprendizaxes mínimos

1. Coñecer que son as linguas indoeuropeas e as linguas románicas.
2. Establecer o significado e a etimoloxía de termos en galego e castelán a partir dos termos gregos ou latinos dos que proceden.
3. Recoñecer as pegadas que deixaron na nosa cultura os costumes gregos e romanos nos diversos ámbitos da vida cotiá: o nacemento, a educación, as institucións, a morte e os funerais, as ocupacións laborais e o ocio, o papel da muller, etc.
4. Recoñecer o tipo e función dos edificios do mundo clásico dedicados ao ocio e ao lecer: o teatro, o anfiteatro, o circo, as termas.
5. Coñecer, comprender e respectar a diversidade lingüística y cultural de España e Europa como base para respectar os que son de cultura diferente á nosa.
6. Ler comprensivamente e comentar textos sinxelos sobre o mundo clásico, analizando o seu contido e extraendo as ideas fundamentais.
7. Coñecer un número mínimo de escritores, artistas, políticos e pensadores da antigüidade clásica e un conxunto de obras da nosa cultura nas que puideron influír.

5.CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN E PROMOCIÓN DO ALUMNADO.

Para superar con éxito cada avaliación o alumno debe obter unha puntuación de 5 ou máis de 5 (ata un máximo de 10) despois de facer a suma dos seguintes elementos:

- A cualificación numérica obtida da media da proba ou probas que traten sobre os contidos mínimos nas avaliacións que teñan máis dun exame , cada un deles terá que superar o 3 de nota para poder facer media, considerando que a avaliación estará aprobada no caso de ca media sexa 5 ou ben unha nota superior ao mesmo.
- A realización dos proxectos informáticos (un por trimestre)
- A realización duns cuestionarios para cada un dos libros de lectura (un por trimestre). Estes cuestionarios son de entrega obrigatoria.
- Unha serie valores, actitudes e normas observadas na clase como o comportamento e/ou interese pola materia, os compañeiros, o profesor, participación, e tamén respecto polo traballo e as opinións dos demais, especialmente ó realizar actividades en equipo.
- A realización na clase dos exercicios que sirvan para fixar os contidos estudados en cada lección. Para isto cada alumno terá un caderno no que se presentarán estes exercicios feitos e corrixidos co número de páxina, número de exercicio e enunciado.

A cualificación dos dous primeiros elementos poderá reducirse máximo un punto en función da ortografía, redacción e presentación dos traballos e exames.

O valor dos elementos citados son os seguintes (expresados en %): proba ou probas de avaliación: 50%; traballos: 20 %; libro de lectura: 10 %; traballo recollido no caderno: 10%; actitude, interese e comportamento: 10%.

Como a avaliación final é o balance da evolución do traballo de todo o curso, caso de ser necesario, a RECUPERACIÓN farase ao final, coa dobre finalidade de que non sexa o exame o centro da vida académica, senón a aprendizaxe, e o alumno se esforce en compensar as carencias detectadas nun período determinado co traballo no seguinte período.

A nota final do curso será a media obtida ao longo das avaliacións Para superar con éxito o curso, o alumnado ten que superar positivamente todas as avaliacións.

No caso de non acadar unha cualificación igual ou superior a 5 na sesión de avaliación ordinaria de xuño, os/as alumnos/as deberán facer unha proba extraordinaria en setembro.

A proba de setembro consistirá na realización dun traballo ou traballos sobre os contidos mínimos da materia no superada, seguindo os criterios de avaliación do curso.

Se a materia pendente fosen unicamente os cuestionarios dos libros de lectura, o alumno terá que presentalos en setembro, demostrando que fixo a lectura dos mesmos.

Para acadar unha avaliación extraordinaria de setembro positiva, o/a alumno/a deberá obter nela unha cualificación igual ou superior a 5.

Para o curso 2018-2019 non hai no noso centro ningún alumno matriculado en 4º ESO coa materia de Cultura Clásica de 3º ESO pendente; se xurdise a circunstancia de que por traslado ao longo do curso chegasen ao centro alumnos destas características, atendendo á súa procedencia e ao momento no que se integrasen ao noso centro, o Departamento de Grego arbitraria actividades de recuperación axeitadas a eles.

COMPETENCIAS DA MATERIA

Na área de Cultura Clásica incidiremos no adestramento de todas as competencias de xeito sistemático, facendo fincapé nos descritores máis afíns á área.

a) Comunicación lingüística

A aprendizaxe da materia contribúe á adquisición e traballo desta competencia coa lectura e comprensión de fontes escritas, coa elaboración e análise de textos, coas exposicións orais sobre diversos temas, coa utilización dun vocabulario moi amplo ao ter que manexar termos que proveñen do grego e do latín principalmente. Ademais, o alumno poderá afondar na comprensión da propia lingua e no uso desta como elemento esencial para a comunicación e para a adquisición de coñecementos.

Adestrar os descritores indicados garántenos unha maior comprensión por parte do alumnado, o que nos leva a un coñecemento profundo e a adquirir con gran destreza aquilo que nos propoñemos.

Os descritores que priorizaremos serán:

- Comprender o sentido dos textos escritos e orais.
- Expresarse oralmente con corrección, adecuación e coherencia.
- Respetar as normas de comunicación en calquera contexto: quenda de palabra, escoita atenta ao interlocutor...
- Manexar elementos de comunicación non verbal, ou en diferentes rexistros nas diversas situacións comunicativas.
- Entender o contexto sociocultural da lingua, así como a súa historia para darlle un mellor uso.

b) Competencia matemática e competencias básicas en ciencia e tecnoloxía

A aprendizaxe da Cultura Clásica vai contribuír ao desenvolvemento desta competencia na medida que axuda a coñecer a orixe da matemática moderna, xa que moitos dos principios e teoremas que se empregan actualmente foron desenvolvidos polos matemáticos gregos. Tamén moitas das ciencias tiveron o seu primeiro desenvolvemento na Antigüidade, como a xeografía, a zooloxía, a botánica ou a astronomía. Ademais, o coñecemento de étimos grecolatinos presentes na linguaxe matemática axuda a mellorar a comprensión de conceptos, enunciados e outros contidos científicos e matemáticos.

Os descritores que traballaremos fundamentalmente serán:

- Desenvolver e promover hábitos de vida saudable en canto á alimentación e ao exercicio físico
- Xerar criterios persoais en torno á visión social da estética do corpo humano fronte ao seu coidado saudable.
- Recoñecer a importancia da ciencia na nosa vida cotiá.
- Aplicar métodos científicos rigorosos para mellorar a comprensión da realidade circundante en distintos ámbitos (biolóxico, físico, químico, tecnolóxico, xeográfico...).

c) Competencia dixital

Esta materia contribúe a esta competencia posto que a súa dimensión histórica e cultural favorece que o alumnado utilice as novas tecnoloxías para

seleccionar de forma adecuada diversas fontes de información, analízalas e interpretalas, valorar a súa validez e fiabilidade e traballar de xeito colaborador sobre os materiais seleccionados. Ademais, tamén fomenta a presentación de traballos en soporte dixital e favorece o desenvolvemento das habilidades necesarias para a súa exposición de forma autónoma que lles permita chegar a conclusións novas e resolver situacións de forma orixinal, sentíndose autores e protagonistas dos resultados e conclusións obtidos.

Para iso, neste área traballaremos os seguintes descritores:

- Empregar varias fontes para a busca de información.
- Seleccionar o uso das distintas fontes segundo a súa fiabilidade.
- Elaborar información propia derivada da información obtida a través de medios tecnolóxicos.
- Utilizar as distintas canles de comunicación audiovisual para transmitir informacións diversas.
- Manexar ferramentas dixitais para a construción de coñecemento.
- Actualizar o uso das novas tecnoloxías para mellorar o traballo e facilitar a vida diaria.

d) Conciencia e expresións culturais

Por medio da Cultura Clásica o alumnado aprende a apreciar manifestacións culturais e artísticas en xeral (literatura, pintura, escultura, arquitectura, dereito, institucións políticas, historia, filosofía...); a valorar feitos culturais, como a mitoloxía ou a relixión, que forman parte da tradición da nosa civilización; a recoñecer o concepto da estética e a beleza; a ampliar a súa visión do mundo con visitas a museos e exposicións, co coñecemento doutras linguas e outras culturas, co teatro, a ópera, a música, etc. Todo iso contribúe, sen dúbida, á adquisición desta competencia.

Para iso, neste área, traballaremos os seguintes descritores:

- Valorar a interculturalidade como unha fonte de riqueza persoal e cultural.
- Apreciar a beleza das expresións artísticas e do cotián.
- Elaborar traballos e presentacións con sentido estético.

- Mostrar respecto cara ao patrimonio cultural nas súas distintas vertentes (artístico-literaria, etnográfica, científico-técnica...), e cara ás persoas que contribuíron ao seu desenvolvemento.

e) Competencias sociais e cívicas

Esta competencia adquirese ao entender a civilización grega e romana como creadoras dos dereitos e deberes dos individuos e os grupos e dos mecanismos que aseguran a súa participación na vida pública. O estudo desta materia desenvolve no alumnado actitudes de cidadáns activos e comprometidos mediante a comprensión do noso pasado, o estudo da configuración social e política, os acontecementos máis destacados da súa historia, o seu concepto de ocio e de traballo e a influencia que todo iso tivo na configuración da sociedade actual en todas as súas dimensións. A tolerancia, a capacidade de respectar as diferenzas e o diálogo como base dos acordos son algunhas das destrezas que o alumnado tamén adquire grazas ao papel mediador de Grecia e de Roma.

Os descritores que adestraremos son os seguintes:

- Mostrar dispoñibilidade para a participación activa en ámbitos de participación establecidos.
- Recoñecer a riqueza que supón a diversidade de opinións e ideas.
- Concibir unha escala de valores propia e actuar conforme a ela.
- Aprender a comportarse desde o coñecemento dos distintos valores.
- Respectar os distintos ritmos e potencialidades.
- Involucrarse ou promover accións cun fin social.

f) Sentido de iniciativa e espírito emprendedor

Esta materia contribúe a fomentar a autonomía e iniciativa persoal na medida que se utilizan procedementos que esixen planificar, avaliar distintas posibilidades e tomar decisións. A exposición de traballos individuais ou en grupo e a realización de debates implican valorar as achegas doutros compañeiros, aceptar posibles erros, e non se render ante as dificultades. En definitiva, achega posibilidades de mellora e fomenta o afán de superación.

Os descritores que adestraremos son:

- Asumir as responsabilidades encomendadas e dar conta delas.
- Ser constante no traballo, superando as dificultades.

- Xestionar o traballo do grupo, coordinando tarefas e tempos.
- Dar prioridade á consecución de obxectivos de grupo fronte a intereses persoais.
- Dirimir a necesidade de axuda en función da dificultade da tarefa.
- Mostrar iniciativa persoal para iniciar ou promover accións novas.
- Xerar novas e diverxentes posibilidades desde coñecementos previos do tema.

g) Aprender a aprender

O estudo desta materia contribúe a que o alumno sexa consciente de que ao longo da historia da humanidade o home sempre estivo a aprender e baseou a aprendizaxe nos coñecementos anteriores. Esta competencia supón ter ferramentas que faciliten a aprendizaxe, pero tamén ter unha visión estratéxica dos problemas e saber prever e adaptarse aos cambios que se producen cunha actitude positiva.

Os descritores que adestraremos son:

- Xerar estratexias para aprender en distintos contextos de aprendizaxe.
 - Xestionar os recursos e motivacións persoais a favor da aprendizaxe.
 - Desenvolver estratexias que favorezan a comprensión rigorosa dos contidos.
 - Aplicar estratexias para a mellora do pensamento creativo, crítico, emocional, interdependente...
 - Seguir os pasos establecidos e tomar decisións sobre os pasos seguintes en función dos resultados intermedios.
- Avaliar a consecución de obxectivos de aprendizaxe.

6.PROCESO DE MELLORA CONTINUA: CAMBIOS METODOLÓXICOS EN RELACIÓN AO CURSO QUE REMATA.

Ao longo do curso levarase a cabo un seguimento para comprobar que a temporalización dos contidos se axusta ao previsto para cada momento avaliador introducindo, no seu caso, as modificacións que se estimen pertinentes.

Habrá unha estrita observancia respecto o traballo de todos os obxectivos,

conceptos, procedementos e actitudes.

Analizaranse os obxectivos nos que se afondou de xeito especial, sinalando aqueles que non se deron acadado e os motivos que conduciron a elo.

Estudárase qué conceptos, procedementos e actitudes se desenvolveron de modo máis relevante.

Valorárase o grao de consecución dos obxectivos, o grao de adquisición dos conceptos e procedementos e o grao de aplicación das actitudes.

Realizaranse propostas de mellora en aqueles aspectos nos que se detecte a súa necesidade.

5. ACTIVIDADES EXTRAESCOLARES.

Primeiro trimestre

- Percorrido guiado polo xacemento romano das Médulas (León).

Segundo trimestre

- Percorrido guiado pola pintura de temática mitolóxica no Museo de Belas Artes de Coruña.
- As pegadas mitolóxicas nas rúas de Lugo.
- Visita guiada á Casa dos Mosaicos de Lugo.
- Asistencia á representación dunha comedia latina no Festival de Teatro Grecolatino en Lugo ou Coruña.

Terceiro trimestre

- Asistencia aos Xogos mitolóxicos nas rúas de Santiago.
- Viaxe de tres ou catro días a Mérida.
- Percorrido mitolóxico por Betanzos.